

Negacions

L'adverbi de negació *no* es pot col·locar no únicament davant el verb, sinó també davant els mots d'altres categories gramaticals, com els noms i els adjectius, però aquesta possibilitat comporta moltes limitacions. Teòricament, aquesta partícula negativa pot precedir qualsevol adjectiu qualificatiu, i en les definicions dels diccionaris, resoltes molt sovint, quan es tracta d'adjectius, per mitjà dels seus antònims, trobem normalment frases com *no fals*, *no real*, *no popular* (amb adjectius no relacionats amb cap acció verbal), al costat de *tot altre que fàcil*, *que no és ver*, *mancat de netedat*, amb què sembla que s'hagi volgut evitar *no fàcil*, *no ver*, *no net*. Però quan l'adjectiu té una funció determinativa, especialment si es referix a un substantiu sobreentès, la capacitat de fer-se precedir per la negació *no* és segurament més limitada. És evident que si l'adjectiu de què és qüestió té un antònim ben clar, és normal de recórrer-hi: podent dir *els mocadors nets* o *els amics infidels*, no direm *els mocadors no bruts* o *els amics no fidels*. Però els adjectius desproveïts d'antònims, perquè expressant qualitats com colors, formes, etc., no és concebible la significació contrària, solen demanar, quan són objecte d'una exclusió per mitjà de la negació *no*, la intervenció del verb atributiu, especialment, com hem dit, si el substantiu és sobreentès: *les camises que no siguin blanques*, *els que no siguin negres*, *els que no siguin rodons*, *els que no siguin quadrats*.

Els noms admeten també l'anteposició de *no*, però bé que la tendència actual afavoreix aquest ús, és més limitat que davant els adjectius. Un verb sobreentès permet l'ús de *no* davant qualsvol substantiu: *Volem fets i no paraules*, *Tenim taules però no cadires*. Fora d'aquest cas, només sembla possible l'ús de *no* davant els noms abstractes. En les definicions del Fabra trobem sistemàticament *manca de constància*, *manca de coordinació* (en lloc de "no constància", etc.), però a l'Enciclopèdia trobem ja *no comparança*. Quan la negació origina un concepte amb entitat pròpia, hom ho sol marcar unint la partícula i el nom amb un guionet: *no-violència*, *no-agressió*. Resta, però, l'expressió d'una idea determinada per l'exclusió d'una cosa concreta: no podem dir "no cadires", "no llibres". Cal recórrer a certes perifrasis: *Una vocal altra que "u"* (Fabra), *Tota altra cosa que cadires*, *Tot el que no siguin llibres*.

Albert Jané